

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

THE SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE 21ST

THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NAKHON RATCHASIMA

จิรวรรณ พิขุนทด¹ สมเดช Sawandee² และวิภาส ทองสุทธิ³

วิทยาลัยนครราชสีมา

Jirawan Pikhunthod¹ Somdet Sawandee² and Wiphas Thongsuth³

Nakhonratchasima College

Corresponding Author E-mail : Krukai0528@gmail.com, dad.sawan1@gmail.com, drvipas@gmail.com

(Received : February 13, 2025; Edit : March 1, 2025; accepted : March 2, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษาและขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารและครู จำนวน 341 คน คัดเลือกโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 แบบสัมภาษณ์ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ .80 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะด้านความรู้ความคิดและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน

2. ผลการเปรียบเทียบการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษาและขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มี 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านความรู้ความคิดในการวางแผนและพัฒนาองค์กร ทักษะด้านเทคนิคในการบริหารทรัพยากรและข้อมูล ทักษะด้านการศึกษาและการสอนในการพัฒนาหลักสูตร ทักษะด้านมนุษยในการสร้างความสัมพันธ์และแรงจูงใจ และทักษะด้านความคิดรวบยอดในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา

คำสำคัญ : ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา, ทักษะในศตวรรษที่ 21, ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

Abstract

This research aimed to study and compare the skills of school administrators in the 21st century and development approaches under the Office of the Secondary Education Service Area, Nakhon Ratchasima, classified by position, education level and size of the school. The sample school consisted of 341 administrators and teachers selected using the stratified random sampling method. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.60-1.00. The interview form had a consistency index between the questions and the objectives of .80 and a reliability value of .98 for the whole questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The research findings were as follows

1. The overall skills of school administrators in the 21st century under the Nakhon Ratchasima Secondary Educational Service Area Office were at a high level. When considering each area, the highest mean score was in the area of knowledge and thinking skills, while the lowest mean score was in the area of education and teaching skills
2. The comparison of the skills of school administrators in the 21st century based on position, education level, and school size showed significant statistical differences at the 0.05 level
3. The guidelines for developing the skills of school administrators in the 21st century under the Nakhon Ratchasima Secondary Educational Service Area Office consisted of five areas: knowledge and thinking skills in organizational planning and development, technical skills in managing resources and data, education and teaching skills in curriculum development, human skills in building relationships and motivation, and analytical thinking skills in problem analysis and understanding

Keywords : Skills of school administrators, 21st Century Skills, Skills of School Administrators in the 21st Century

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันและการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนา ที่ให้ความสำคัญที่ครอบคลุมทั้งในส่วนของการพัฒนาทุนมนุษย์และปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างครอบคลุม ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญทั้งในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน "วิถี" การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม ในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถก้าวทันการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึงความตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลายตลอดจนพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภทเพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยสามารถได้รับการพัฒนาและยกระดับได้เต็มศักยภาพและเหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

กระทรวงศึกษาธิการจึงดำเนินการภารกิจหลักตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ มุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน พัฒนาการศึกษาร่วมกัน “พลิกโฉมการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล” (Transforming Education to Fit in the Digital Era) ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยคำนึงถึงชาติ ศาสนา ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม กีฬา ความปลอดภัย ความมีโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว ทำให้สถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเอง และการองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อให้ประสพผลความสำเร็จตามที่ต้องการ บทบาทสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีหลักการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาอย่างคุ้มค่าให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สร้างความสมดุลเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการศึกษาบรรลุผล (สัตตบุษย์ โพธิ์, 2564 : 1) ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นกลไกและตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษา เนื่องจากสถานการณ์ในยุคนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจึงต้องสามารถตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว จะต้องมีความยืดหยุ่นที่ชัดเจนและสามารถมองเห็นทิศทางในอนาคตได้ ไม่เพียงแต่การตอบสนองต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน แต่จะต้องเตรียมตัวให้พร้อมกับความเปลี่ยนแปลงและโอกาสใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้น สามารถวางกลยุทธ์ระยะยาวที่สามารถนำองค์กรไปสู่เป้าหมายได้ แม้ในสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอนและมีความผันผวน เนื่องจากการบริหารจัดการศึกษาจะดำเนินงานจนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งทักษะการบริหารของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ต้องรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ต้องพัฒนาตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ให้มีความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลลัพธ์ ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสม และต้องเข้ามารับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครู ปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น (สมหมาย อำดอนกลอย, 2556 : 4)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา กำหนดทิศทางการพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ส่งเสริม สนับสนุน ผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีความเป็นมืออาชีพ มีความสามารถและทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ มีศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้มั่นวัดกรรมการจัดการเรียนรู้ ตามความต้องการของผู้เรียน มีความรู้ ความสามารถและทักษะการจัดการเรียนรู้

ในศตวรรษที่ 21 มีทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ มีใจรักในการบริการ รักในอาชีพ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม (Co-creation) ในทุกระดับชั้น เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในสาขาวิชาชีพ ดังเช่นแนวคิดของ (Drake and Roe, 1986 : 29 -30) กล่าวว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านความรู้ ความคิด 2) ทักษะด้านเทคนิค 3) ทักษะด้านการศึกษาและการสอน 4) ทักษะด้านมนุษย์ และ 5) ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะเหล่านี้เป็นความสามารถที่ผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าว ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อขับเคลื่อน ยุกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการปฏิบัติงาน มีความรู้และทักษะการบริหาร มีนโยบายต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา ต้องมีการฝึกฝน และส่งเสริมประสบการณ์ เพื่อปรับปรุงคุณภาพผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารให้เห็นถึงผลการจัดการศึกษาและการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในยุคนี้

จากรายงานผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่า 60 % ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา จำนวน 50 โรงเรียน ยังขาดแผนพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในกลยุทธ์ที่ 3 ยุกระดับคุณภาพ การศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณ ความเป็นครู (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา 2566) สอดคล้องกับงานวิจัย สุกรรยา อังครุณี, (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้บริหารเป็นตัวแปรสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่ สร้างคุณภาพแก่ผู้เรียน จึงต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ในการขับเคลื่อนการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้ทันสมัย เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจะต้องใช้ทักษะในการการบริหารสถานศึกษาท่อนให้ เห็นถึงผลการจัดการศึกษาและการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21

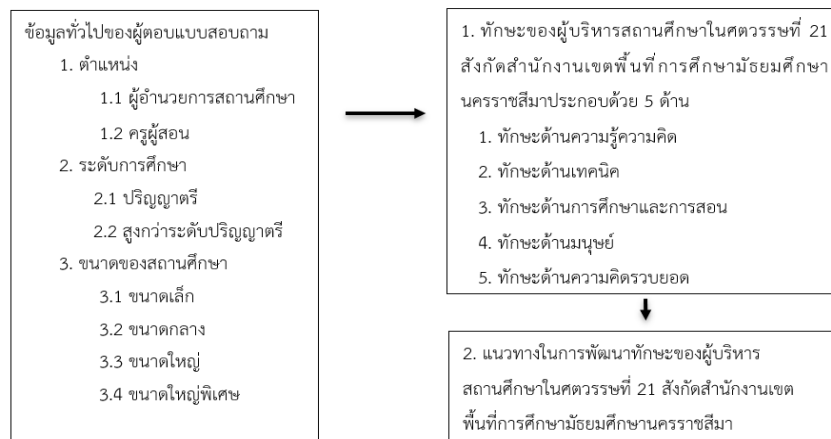
ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัย ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เพื่อให้ได้ข้อสนเทศและแนวทางในการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ให้สามารถ ยุกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ รองรับกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา ตามแนวคิดของ เดรกและโรว์ (Drake and Roe, 1986 : 29-30,อ้างถึงใน สุกรรยา อังคุระซี่, 2565) มี 5 ด้าน ได้แก่ 1.) ทักษะด้านความรู้ความคิด 2.) ทักษะด้านเทคนิค 3.) ทักษะด้านการศึกษาและการสอน 4.) ทักษะด้านมนุษย 5.) ทักษะด้านความคิดรวบยอด ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมาแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมาแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3,175 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 341 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซี่และมอร์แกน และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางในการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์และผลการดำเนินงานประสบผลสำเร็จ เป็นเลิศ จำนวน 5 คน

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

1) ตำแหน่ง จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1.1) ผู้บริหารสถานศึกษา

1.2) ครู

2) ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1) ระดับปริญญาตรี

2) สูงกว่าระดับปริญญาตรี

3) ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น 4 ขนาด ประกอบด้วย

3.1) ขนาดเล็ก

3.2) ขนาดกลาง

3.3) ขนาดใหญ่

3.4) ขนาดใหญ่พิเศษ

2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ประกอบด้วย 5 ทักษะ ดังนี้

1. ทักษะด้านความรู้ความคิด

2. ทักษะด้านเทคนิค

3. ทักษะด้านการศึกษาและการสอน

4. ทักษะด้านมนุษย

5. ทักษะด้านความคิดรวบยอด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา แบบมีโครงสร้าง ปลายเปิด (Open ended)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีขอลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 :74 - 84)

1.3 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยการพัฒนาแบบสอบถามมาจากของ สุกรรยา อังคุระซี (2565)

1.4 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

1.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 74 - 84) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00

1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.7 นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

1.8 คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 40 ข้อ มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด 2553:74 - 84) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เหมาะสมต้องมีค่าเท่ากับ 0.98

1.9 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของแบบสัมภาษณ์

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ และดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์จำนวน 5 ข้อ

2.2 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

2.3 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) ต้องมีค่า 0.80 (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.5 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1 ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา

2 ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3 ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4 ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า โดยผู้ตอบจะได้รับคำถามเช่นเดียวกัน และในลำดับขั้นตอนเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ถามถามได้ตรงประเด็นที่ต้องการ ไม่ออกนอกเรื่อง ไม่เกินขอบเขตที่กำหนดไว้ และข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาประมวลผลได้ โดยมีขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดังนี้

4.1 กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ 15-20 นาที และนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.2 เตรียมอุปกรณ์จดบันทึกให้เหมาะสมกับสถานการณ์

4.3 แนะนำตัวเอง และสร้างบรรยากาศให้รู้สึกเป็นกันเอง

4.4 บอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์

4.5 ป้อนคำถามเหมาะสมกับเวลา และทำการบันทึกหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จ

4.6 ขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง ระดับการศึกษาและขนาดของสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ บุญชม ศรีสะอาด (2553:74 - 84) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษาโดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีผลแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe; Methods)

5. วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อ การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านความรู้ความคิด	4.22	0.41	มาก	1
2	ด้านเทคนิค	4.14	0.53	มาก	4
3	ด้านการศึกษาและการสอน	4.10	0.50	มาก	5
4	ด้านมนุษย	4.15	0.49	มาก	3
5	ด้านความคิดรวบยอด	4.16	0.46	มาก	2
ภาพรวม		4.15	0.45	มาก	

ตารางที่ 1 แสดงว่า การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($= 4.15$, S.D.= 0.45) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะด้านความรู้ความคิด ($= 4.22$, S.D.= 0.41) รองลงมา คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ($= 4.16$, S.D.= 0.46) ทักษะด้านมนุษย ($= 4.15$, S.D.= 0.49) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ($= 4.10$, S.D.= 0.50) ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความคิด ความเข้าใจหลักการบริหารสถานศึกษา สามารถนำความรู้และประสบการณ์ มาวางแผนและการพัฒนา การปฏิบัติงานระดับต่างๆ ภายในสถานศึกษา กำหนด ทิศทาง วิสัยทัศน์ เป้าหมาย หลักสูตรของสถานศึกษาและนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาติ ทุกระดับผู้บริหารสถานศึกษาสามารถให้คำปรึกษาแนะนำ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงานทุกคนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและให้ความสำคัญกับตัวเองกับผู้ที่บังคับบัญชาในทุกสถานการณ์

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อ การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ทักษะด้านความรู้ความคิด	3.91	0.45	4.34	0.33	-9.90*	0.000
2	ทักษะด้านเทคนิค	3.68	0.57	4.32	0.38	-12.11*	0.000
3	ทักษะด้านการศึกษาและการสอน	3.71	0.54	4.26	0.39	-10.39*	0.000
4	ทักษะด้านมนุษย	3.86	0.54	4.27	0.41	-7.53*	0.000
5	ทักษะด้านความคิดรวบยอด	3.92	0.45	4.26	0.43	-6.57*	0.000
ภาพรวม		3.82	0.48	4.29	0.35	-10.06*	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มี ตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อ โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ทักษะด้านความรู้ความคิด	4.33	0.39	4.21	0.41	1.33	0.186
2	ทักษะด้านเทคนิค	4.40	0.34	4.11	0.54	2.56*	0.011
3	ทักษะด้านการศึกษาและการสอน	4.34	0.39	4.08	0.51	2.47*	0.014
4	ทักษะด้านมนุษย	4.30	0.36	4.14	0.49	1.59*	0.113
5	ทักษะด้านความคิดรวบยอด	4.30	0.39	4.15	0.46	1.57*	0.117
ภาพรวม		4.33	0.34	4.14	0.45	2.07	0.039

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมรายด้าน

รายการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ทักษะด้านความรู้ ความคิด	ระหว่างกลุ่มภายใน	1.953	3	0.651	3.908	0.009
	กลุ่ม	56.122	337	0.167		
	รวม	58.075	340			
ทักษะด้านเทคนิค	ระหว่างกลุ่มภายใน	5.200	3	1.733	6.431	0.000
	กลุ่ม	90.827	337	0.270		
	รวม	96.027	340			
ทักษะด้านการศึกษา และการสอน	ระหว่างกลุ่มภายใน	5.424	3	1.808	7.501	0.000
	กลุ่ม	81.226	337	0.241		
	รวม	86.650	340			
ทักษะด้านมนุษย์	ระหว่างกลุ่มภายใน	4.923	3	1.641	7.310	0.000
	กลุ่ม	75.652	337	0.224		
	รวม	80.575	340			
ทักษะด้านความคิด รวบยอด	ระหว่างกลุ่มภายใน	5.108	3	1.703	8.614	0.000
	กลุ่ม	66.615	337	0.198		
	รวม	71.723	340			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่มภายใน	4.059	3	1.353	7.094	0.000
	กลุ่ม	64.266	337	0.191		
	รวม	68.324	340			

ตารางที่ 4 แสดงว่า การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนวทางการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มี 5 ด้าน ได้แก่

1. ทักษะด้านความรู้ความคิด ผู้บริหารสถานศึกษาคือการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การวางแผนและการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบ รวมถึงการพัฒนาองค์กรและบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทักษะด้านเทคนิค ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน รวมถึงการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาทั้งในด้านการเงินและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การบริหารจัดการข้อมูลเป็นระบบ อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีต้องมีความรู้และทักษะในการวางแผนการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การสนับสนุนครู การประเมินผล และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่มี

ประสิทธิภาพและทำให้โรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

4. ทักษะด้านมนุษย ผู้บริหารที่มีทักษะด้านมนุษยจะสามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพิ่มความร่วมมือจากทุกฝ่าย สร้างแรงจูงใจและการสนับสนุนจากผู้บริหาร จะช่วยส่งเสริมให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดีและการพัฒนาที่มีคุณภาพ

5. ทักษะด้านความคิดรวบยอด เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ เชื่อมโยง และสร้างความเข้าใจในข้อมูลหรือแนวคิดที่ซับซ้อน เพื่อให้เห็นภาพรวม เข้าใจปัญหา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะด้านความรู้ความคิด รองลงมาคือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษย ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจหลักการบริหารสถานศึกษาในการบริหารงาน สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือและใช้เป็นแนวทางใน การวางแผนและการพัฒนา การปฏิบัติงาน ระดับต่างๆ ภายในสถานศึกษา กำหนด ทิศทาง วิสัยทัศน์ เป้าหมาย หลักสูตรของสถานศึกษาและนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาติทุกระดับผู้บริหารสถานศึกษาสามารถให้คำปรึกษาแนะนำ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงาน ทุกคนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและให้ความสำคัญกับ ผู้ได้บังคับบัญชาในทุกสถานการณ์สอดคล้องกับงานวิจัย สุกรรยา อังคุระซี (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลาเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิค รองลงมา คือ ทักษะด้านความคิด รวบยอดและทักษะด้านความรู้ความคิด ส่วนทักษะด้านการศึกษาและการสอนเป็นลำดับที่ต่ำที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัย อัจฉราพรรณ ป้องทองคำ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อ โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารอยู่ในอยู่ในสถานภาพบริหารสถานศึกษา โดยมักจะมองในแง่ของการบริหารจัดการ และการตัดสินใจในภาพรวมขององค์กร เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทำให้รับรู้และสัมผัสถึงการ บริหารมากกว่าครูผู้สอนที่มักจะมองจากมุมของการสอนและการพัฒนานักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกับงานของครู และมักต้องการ ความยืดหยุ่นในการปรับวิธีการสอนตามความต้องการของนักเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาธร มุลกณี (2561) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร ในยุคไทยแลนด์ 4.0 พบว่า ตำแหน่งหน้าที่ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องงานวิจัย สุนิสา สงัดศรี (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ตำแหน่งที่ต่างกัน มีความ คิดเห็นโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ระดับการศึกษาส่งผลต่อความรู้ความคิดของการบริหารงานในมุมมองที่ต่างกัน เกิดจากประสบการณ์

และการเรียนรู้ที่แตกต่างกันในแต่ละระดับการศึกษา ครูผู้สอนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีบางท่านอาจจะเน้นการสอนที่ใช้วิธีการที่เข้าใจง่ายและไม่ซับซ้อน เพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มักจะมีการใช้วิธีการสอนที่เน้นผลลัพธ์ในระยะสั้น เนื่องจากประสบการณ์ในการสอนยังคงอยู่ในช่วงที่พัฒนาในทางกลับกัน ผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าระดับปริญญาตรี เช่น ปริญญาโท หรือปริญญาเอก จะมักมีมุมมองที่ลึกซึ้งในเรื่องการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น พวกเขาอาจให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะเชิงวิจารณ์ญาณและการเรียนรู้ที่มีความเป็นองค์รวม ไม่เพียงแต่การเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา โอทาตะวงษ์ (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัย ภักวาลัญญ์ บุญครอง (2567) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีโครงสร้างการบริหารงานและการแบ่งสายงานออกเป็นแต่ละกลุ่มสาระวิชาที่ชัดเจน มีการมอบหมายเป็นไปตามลำดับขั้นของสายการบังคับบัญชา มีตำแหน่งรองผู้อำนวยการ หัวหน้างาน ฝ่ายต่างๆ หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มสาระ เป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานแทน ซึ่งสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดเล็ก ไม่มีสายการบังคับบัญชาดังกล่าว เพราะมีครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษาน้อย ทำให้ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน และรับผิดชอบในโครงการต่างๆ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถควบคุมดูแลบัญชาโดยตรง ไม่จำเป็นต้องมีการมอบหมายตามลำดับชั้นสายงาน ส่งผลให้การเข้าถึงผู้บริหารสถานศึกษาเป็นไปได้โดยง่ายแต่ต้องใช้ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับงานวิจัย อติกาญจน์ ศรีสังข์ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี พบว่า ขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัย อัจฉราพรรณ ป้องทองคำ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ขนาดของสถานศึกษา ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

5. แนวทางการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มี 5 ด้าน ได้แก่ 1. ทักษะด้านความรู้ความคิด ผู้บริหารสถานศึกษาคือการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การวางแผนและการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบ รวมถึงการพัฒนาองค์กรและบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. ทักษะด้านเทคนิค ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน รวมถึงการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาทั้งในด้านการเงินและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การบริหารจัดการข้อมูลเป็นระบบ อย่างมีประสิทธิภาพ 3. ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีต้องมีทั้งความรู้และทักษะในการวางแผนการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การสนับสนุนครู การประเมินผล และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและทำให้โรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างยั่งยืน 4. ทักษะด้านมนุษย ผู้บริหารที่มีทักษะด้านมนุษยจะสามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพิ่มความร่วมมือจากทุกฝ่าย สร้างแรงจูงใจ และการสนับสนุนจากผู้บริหาร จะช่วยส่งเสริมให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดีและการพัฒนาที่มีคุณภาพ 5. ทักษะด้านความคิดรวบยอด เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ เชื่อมโยง และสร้างความเข้าใจในข้อมูลหรือแนวคิดที่ซับซ้อน เพื่อให้เห็นภาพรวม เข้าใจปัญหา และพัฒนาแนวทางแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ทั้ง 5 ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชานนท์ วรรณ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ทักษะด้านเทคนิค ผู้บริหารควรมีการจัดสรรงบประมาณรวมถึงทรัพยากรทางการบริหารเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเองโดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารควรมีการจัดกิจกรรมและโครงการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้กับบุคลากร เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงานภายในองค์กร ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารควรจัดการประชุมเพื่อชี้แจงให้บุคลากรมีความเข้าใจตรงกันในภาพรวมขององค์กรเพื่อให้มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาองค์กรไปในทิศทางเดียวกัน ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารควรส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยจัดสรรเวลาให้ครูอย่างเพียงพอสำหรับการเรียนรู้แก่ผู้เรียนรวมถึงพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้ก้าวทันต่อสภาพของสังคมปัจจุบัน และยังสอดคล้องกับ นิภาธร มุลกณี (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร ในยุคไทยแลนด์ 4.0 พบว่า ทักษะการบริหารด้านเทคนิค ควรมีกระบวนการขั้นตอนวิธีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการ ติดต่อสื่อสารที่เข้าถึงได้ง่าย ทักษะการบริหารด้านมนุษยสัมพันธ์ ควรมีความสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้กับ ผู้ใต้บังคับบัญชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทักษะการบริหารด้านนิติ ควรมีความสามารถในการนำนโยบายของชาติมาปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ทักษะด้านความรู้ความคิด ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหารงาน วางแผนและการพัฒนางาน กำหนดทิศทางเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายของสถานศึกษา ศึกษาแนวคิดใหม่ๆ สร้างเครื่องมือและใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการทำงาน สร้างสรรค์และพัฒนาผลงานเพื่อให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารควรพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ค้นหาหาความรู้อยู่เสมอ พัฒนาการวัดผลประเมินผล ส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาการและทำวิจัยในชั้นเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
- 2) ควรศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560 – 2579). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ชานนท์ วรรณ. (2562). แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นิภาธร มุลกณี. (2561). การพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร ในยุคไทยแลนด์ 4.0. ปริญญาโท. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภัควลัญญ์ บุญครอง. (2567) “ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร.” วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 9 (4)
- วัฒนา โอทาทะวงษ์. (2566). “ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี.” วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (3) : 271-281.
- สมหมาย ออดอนกลอย. (2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 7 (1), 7-8.
- สัตตบุษย์ โพธิ์รุท. (2564). ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลักราชภัฏสกลนคร.
- สุกรรยา อังคระษี. (2565). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุนิสา สังคศรี. (2565) ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา. (2567 : 36) แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (2566-2570) ฉบับบททวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ (ฉบับย่อ). กรุงเทพมหานคร
- อติกาญจน์ ศรีสังข์. (2564) ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อัจฉราพรรณ บึงทองคำ. (2560). ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา